

SABINTXU ETA AMA EUKADI

(1.º saria)
Egiazko ipuiña

Munduan beste asko lez, andra alargun bat bizi zan —Euzkadi izena.

Emakume oso ona zan, baiña txiro-pobrea.

Zazpi seme-alaba zituan, lau mutil eta iru neska. Zazpiak bat ziran.

Basoko txabola batean bizi ziran. Etxe oberik ez euken.

Egun batean, semeak andi egin ziranean, iru semeak amari esan eutsoen:

«Ama, guk zu asko maite zaitugu, baiña gu andiak gara, eta emen ez daukagu lanik. Erbestera joan bearrean gagoz, tamalez, lan billa.»

Ama triste-goibel jarri zan, baiña semeek arrazoia eukela ezagutu, eta esan eutsen:

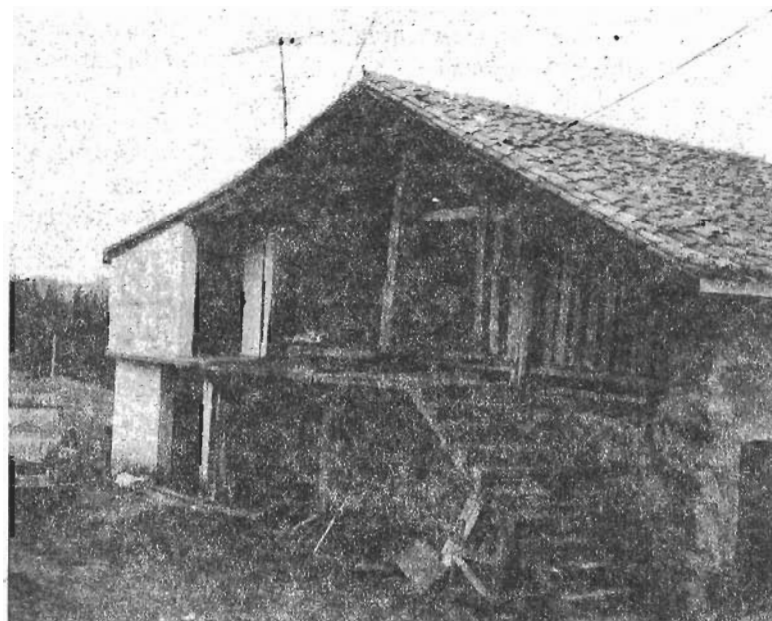
«Semetxoak, an atzerrian, zuen ama ez aaztu.»

Eta iru semeak joan ziran erbestera, Kastilla aldera seme oneik nortzuk ziran?

* * *

Beste egun batean beste alaba bik be, amari esan eutsoen:

«Amatxo, guk zu asko maite zaitugu, baiña emen ez daukagu bizi-biderik, etxetik kanpora joan bearrean aurkitzen gara.»

Eta amak negarrez esan eutsen:

«Bai, alabatxoak, ni oso txiro-pobrea naz. Emen ezin zarie bizi, eta zoaze erbestera lan egiñaz zuen eguneroko ogia garbi irabaztera. Jaungoikoak lagunduko deutsue.»

Eta alaba biak amari mosu andi, luze bat emon, eta etxetik joan ziran.

Nora? Frantzia aldera. Alaba oneik nortzuk ziran?

* * *

Eta amaren etxean seme bat eta alaba bat bakarrik gelditu ziran.

Bikoitzak ziran, egun berean jaiok. Mutillak Naparroa eta neskak. Benaparroa izena. Amaren etxean txiro, baiña pozik bizi ziran.

Baiña egun batean Euzkadi alargunaren etxera gizon gaizto bat etorri zan. Perrando izena. Aberatsa, baiña deabru biotza. Gizon gaizto onek, indarka, amari semea eta alabea kendu, eta katigu-esklabo saldu ebazan: bata kastilla aldean, eta bestea Frantzian.

Ama gaixoa etxean bakar-bakarrik gelditu zan, iñoren laguntza barik, negarrez. Baiña aren negarrak ez ebazan iñok entzuten.

* * *

Urteak joan eta urteak etorri. Neguan edurrak eta udan eguzkiak.

Amak ez eban jakin seme-alaben barririk. Biziko ete ziran? Il ete ziran? Ama etxean negarrez bakarrik, eta seme-alabak nondik?

* * *

Egun batean, egun zoragarria!!! atzerrira joan zan seme batek —Sabin izena— bazkal ondoan zugaizpean lo-txikia egiten egoela, txori bat entzun eban zugaitz puntan kantari:

«Ene aberri laztana,
jausi zara erbestepean.
Obea eriotza da.»

Sabin lo-zorrotik itxartu zan, eta txoriari:

«Nongoa zara txori polit, maite ori? Nondik zatoz? Nok bialdu zaitu?

Nok irakatsi deutsu gure amak abesten eban kantu eder ori?»...

Eta txoriak irakatsita, etxerako bidea artu eban Sabineke. Ama Euzkadi'ren etxera.

Txoria egaz, eta Sabintxo oiñez, basauntzak baiño bizkorrago, aizea baiño ariñago, ibilli eta ibilli, amaren etxera eldu zan.

* * *

Tan! tan! etxeko atea jo eban pozik, biotza barruan saltoka!!!

Baiña bere amaren ordeze beste emakume petral, zatar batek zabaldu eutsan atea. Aberatsa zan emakumea, baiña artoa:

«Nor zara zu? Nondik zatoz? Etxe onetan zer gura dozu?»

«Au gure etxea da, eta gure amaren billa nator», erantzun eutsan Sabineke.

«Au ez da zuen etxea. Zuen ama ez da emen bizi», erantzun eutsan emakume artoak, eta...

«Asturias, patria querida
Asturias de mis amores...»
kantatzen asi zan.

Sabineke esan eutsan:

«Gure amak zuk baiño abots gozoagoa eukan. Gure amak zuk baiño askoz obeto abesten eban.»

Orduan emakume artoak Sabin'eri esan eutsan:

«Oa emendik, mutiko lotsabako ori! Ez az etxe onetan sekulan sartuko!»

Eta atea giltzaz itxi eban.

* * *

Sabin'ek kanpoan lo egin eban. Gau ederra zan. Izarrak zeruan Sabin'eri kiñuka, eta Sabin izarrak barruko penak kontatzen.

Goizean goizetik leengo txoria teillatu gaiñean asi zan kantari:

«Ene aberri laztana,
jausi zara erbestepean...»

Eta etxe barrutik txoriari emakume batek erantzun eutsan:

«Obea eriotza da.»

Nok abesten eban ikusteko, igon xan Sabin leiora, eta zer ikusi?

Emakume bat, katez lotuta, txiro-pobre jantzita, baiña garbia eta ederra: eguzkia bezain argia, Aralar'ko edurra bezain garbia, eta illargi betea bezain gozo-atsegiña.

«Ene amatxo, nok lotu zaitu.
Kate oneikaz nok estutu zaitu?»

Eta ama Euzkadi'k erantzun:

«Ene seme, kate oneik ez dira mailluz eta zizelez askatzen, mosuka eta maitez baiño». Eta Sabineke bere Ama Euzkadi'ri mosu andi bat emon, eta kateak askatu eutsazan.

Orduan Sabin teillatu gaiñera igon, eta irrintzi au lau aizetara zabaldu eban: GORA EUZKADI ASKATUTA!!!

Eta Euzkadiko txori guztiak ori entzunda, kantakantari asi ziran...

GOIKOETXEA'tar IÑAKI
«GOSTARKI»